

Total No. of Printed Pages—15

**5 SEM FYUGPCOM (FIN/MKT/
BNI/HRM) C5A**

2025

(November)

COMMERCE

(Core)

Paper : COMC5A .

Full Marks : 60

Time : 2 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

Paper : COMFINC5A

(Cost and Management Accounting)

1. (a) খালী ঠাইবোৰ পূৰণ কৰা : 1×4=4

Fill in the blanks :

(i) প্রকৃত ব্যয় আৰু মানক ব্যয়ৰ মাজৰ পাৰ্থক্যক _____
বুলি জনা যায়।

The difference between actual cost
and standard cost is known as
_____.

(ii) সমতা বিন্দু বিশ্লেষণক _____ বিশ্লেষণ বুলিও জনা
যায়।

Break-even analysis is also known
as _____ analysis.

(2)

(iii) _____ হ'ল প্রত্যক্ষ সামগ্ৰী, প্রত্যক্ষ শ্রম আৰু প্রত্যক্ষ ব্যয়ৰ সমষ্টি।

_____ is the combination of direct material, direct labour and direct expenses.

(iv) উৎপাদন বৃদ্ধি হ'লে স্থিৰ ব্যয় প্রতি একক _____ হয়।

Fixed cost per unit _____ with rise in output.

(b) সঁচা নে মিছা লিখা : 1×2=2

Write True or False :

(i) স্থিৰ ব্যয় হ্রাস কৰি P/V অনুপাতৰ উন্নতি সাধিব পাৰি।

P/V ratio can be improved by reducing the fixed cost.

(ii) বিত্তীয় হিচাপ আৰু ব্যয় হিচাপৰ সীমাবদ্ধতাৰ ফলস্বৰূপে পৰিচালনা হিচাপৰ উদ্ভৱ হয়।

The origin of Management Accounting is due to limitations of Financial Accounting and Cost Accounting.

(3)

(c) শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা : 1×2=2

Choose the correct answer :

(i) ছপাশাল উদ্যোগত জৰ কষ্টিং/প্রচেছ কষ্টিং প্ৰয়োগ কৰা হয়।

In a printing industry, job costing/process costing is applied.

(ii) ষ্টেভাৰ্ড কষ্টিং ব্যয় হিচাপৰ এটা পদ্ধতি/কৌশল।
Standard costing is a method/ technique of cost accounting.

2. চমু টোকা লিখা (যি কোনো তিনিটা) : 4×3=12

Write short notes on (any three) :

(a) ব'ৱান অধিহাৰ বোনাচ আঁচনি
Rowan premium bonus plan

(b) ইকনমিক অৰ্ডাৰ কুৱান্টিটি
Economic Order Quantity (EOQ)

(c) শ্রম ব্যয় তাৰতম্য
Labour cost variance

(d) লাভালাভৰ সমতা বিন্দু
Break-even point

3. (a) পৰিচালনা হিচাপ বুলিলে কি বুজা? পৰিচালনা হিচাপ আৰু ব্যয় হিচাপৰ মাজত পাৰ্থক্যসমূহ কি কি? 4+6=10

What do you mean by management accounting? How does management accounting differ from cost accounting?

(4)

অথবা / Or

(b) তলৰ তথ্যসমূহ M/s. XYZ উদ্যোগ লিমিটেডৰ, 2024 বৰ্ষৰ বাবে লোৱা হৈছে :

The following data have been extracted from the books of M/s. XYZ Industries Ltd. for the calendar year, 2024 :

	₹
কেঁচা সামগ্ৰীৰ স্তৰ	25,000
Opening stock of raw materials	
কেঁচা সামগ্ৰীৰ ক্ৰয়	85,000
Purchase of raw materials	
কেঁচা সামগ্ৰীৰ সামৰণী স্তৰ	40,000
Closing stock of raw materials	
অন্তমুখী পৰিবহণ ব্যয়	5,000
Carriage inwards	
মজুৰি (Wages)	
প্ৰত্যক্ষ (Direct)	75,000
পৰোক্ষ (Indirect)	10,000
অন্যান্য প্ৰত্যক্ষ ব্যয়	15,000
Other direct charges	
ভাড়া আৰু অন্যান্য হাব (Rent and rates)	
উৎপাদন গৃহ (Factory)	5,000
কাৰ্যালয় (Office)	500
পৰোক্ষ সামগ্ৰী ব্যয়	500
Indirect consumption of materials	

26P/160

(Continued)

(5)

₹

অৱক্ষয় (Depreciation)	
যন্ত্ৰপাতি (Plant)	1,500
আচৰাব (Office Furniture)	400
দৰমহা (Salary)	
কাৰ্যালয় (Office)	2,500
বিক্ৰেতা (Salesman)	2,000
অন্যান্য উৎপাদন ব্যয়	5,700
Other factory expenses	
অন্যান্য কাৰ্যালয় ব্যয়	700
Other office expenses	
পৰিচালন সঞ্চালকৰ পাৰিশ্ৰমিক	12,000
Managing Director's remuneration	
অন্যান্য বিক্ৰী ব্যয়	1,000
Other selling expenses	
বিক্ৰেতাৰ ভ্ৰমণ ব্যয়	1,100
Travelling expenses of salesman	
অন্তমুখী ভাড়া	1,400
Carriage and freight	
মুঠ বিক্ৰী	2,50,000
Total sales	
অগ্ৰিম আয়কৰ পৰিশোধ	15,000
Advance income tax paid	
বিজ্ঞাপন	2,000
Advertisement	

26P/160

(Turn Over)

(6)

পৰিচালন সঞ্চালকৰ পাৰিশ্ৰমিক উৎপাদন গৃহ, কাৰ্যালয় আৰু বিক্ৰী বিভাগৰ বাবে যথাক্ৰমে 2 : 1 : 3 অনুপাতত দিয়া হয়।

ওপৰৰ তথ্যসমূহৰ পৰা বিভিন্ন পৰ্যায়ৰ ব্যয় আৰু প্ৰকৃত লাভ নিৰ্ণয় কৰা। 10

Managing Director's remuneration is to be allocated in the ratio of 2 : 1 : 3 for ~~factory~~, office and sales departments respectively.

From the above information, prepare the different phases of cost and net profit.

4. (a) উপৰি ব্যয়ৰ সংজ্ঞা দিয়া। উপৰি ব্যয়ৰ শ্ৰেণীবিভাজন কেনেকৈ কৰা হয়? উপৰি ব্যয়ৰ অধিশোষণ আৰু অৱশোষণৰ চাৰিটা কাৰণ ব্যাখ্যা কৰা। $2+4+4=10$

Define overhead. How are overheads classified? Explain four reasons of over-absorption and under-absorption of overheads.

অথবা /Or

- (b) এটা উৎপাদন প্ৰতিষ্ঠানৰ উৎপাদিত সামগ্ৰী প্ৰচেছ A আৰু প্ৰচেছ B দ্বাৰাই সম্পন্ন হয়। প্ৰত্যেকটো পৰ্যায়ত শতকৰা 5 ভাগ ওজনত লোকচান হয় আৰু শতকৰা 10 ভাগ ভগ্নাংশত লোকচান হয়। প্ৰচেছ A আৰু প্ৰচেছ Bৰ পৰা যথাক্ৰমে প্ৰতি টনত ₹ 80 আৰু ₹ 200 ভগ্নাংশৰ পৰা আহৰণ হয়। দুয়োটা প্ৰচেছৰ বাবে তলৰ তথ্যসমূহ দিয়া হৈছে :

(7)

A product of a manufacturing concern passes through two processes A and B and then to finish stock. It is ascertained that in each process 5% of the total weight is lost and 10% is scrap, from which processes A and B realize ₹ 80 per tonne and ₹ 200 per tonne respectively. For the two processes the following data are given :

	Process—A	Process—B
	প্ৰচেছ—A	প্ৰচেছ—B
সামগ্ৰী (টনৰ হিচাপত)	1000	70
Materials (in tonnes)		
সামগ্ৰী ব্যয় (₹ প্ৰতি টনত)	125	200
Cost of materials (₹ per tonne)		
মজুৰী (₹)	28,000	10,000
Wages (₹)		
উৎপাদন ব্যয় (₹)	8,000	5,250
Manufacturing expenses (₹)		
মুঠ উৎপাদন (টনৰ হিচাপত)	830	780
Output (in tonnes)		

প্ৰত্যেকটো প্ৰচেছৰ প্ৰতি টনৰ ব্যয় নিৰ্ণয় কৰি প্ৰচেছ হিচাপ প্ৰস্তুত কৰা। কেঁচা সামগ্ৰী আৰু অৰ্ধসমাপ্ত মজুত সম্ভাৰৰ আৰম্ভণী আৰু চূড়ান্ত সম্ভাৰ নাই বুলি ধৰা হৈছে। 10

Prepare the Process Cost Accounts showing cost per tonne of each process. There was no work-in-progress in any process.

5. (a) “ব্যয় নিয়ন্ত্রণ, লাভৰ পৰিকল্পনা আৰু সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কাৰ্যৰ বাবে প্ৰাক্তীয় ব্যয় পদ্ধতি অতি সহায়ক।” ব্যাখ্যা কৰা। 10
- “Marginal costing is a very useful technique to management for cost control, profit planning and decision-making.” Explain.

অথবা / Or

- (b) তলৰ তথ্যসমূহৰ যোগেদি (i) লাভৰ আয়তনিক অনুপাত (ii) লাভালাভৰ সমতা বিন্দু আৰু (iii) নিৰাপদ বিক্ৰী গণনা কৰা। যদি বিক্ৰী মূল্য ₹ 90 টকালৈ হ্রাস কৰা হয়, তেন্তে নিৰাপদ বিক্ৰীৰ পৰিমাণ কিমান হ'ব? $2+2+3+3=10$

From the following information, calculate (i) P/V ratio, (ii) break-even point and (iii) margin of safety. If the selling price is reduced to ₹ 90, by how much is the margin of safety reduced?

	₹
মুঠ বিক্ৰী	3,60,000
Total sales	
প্ৰতি গোটত বিক্ৰী মূল্য	100
Selling price per unit	
প্ৰতি গোটত পৰিৱৰ্তনশীল ব্যয়	50
Variable cost per unit	
স্থায়ী ব্যয়	1,00,000
Fixed cost	

6. (a) এটা কোম্পানীৰ বৰ্তমানত 50% সামৰ্থ্য-পৰ্যায়ত কাম কৰে আৰু উৎপাদনৰ পৰিমাণ 10000 গোট। কোম্পানীটোৰ 60% আৰু 70% সামৰ্থ্য-পৰ্যায়ত লাভৰ পৰিমাণ নিৰ্ণয় কৰা। 10

60% সামৰ্থ্য-পৰ্যায়ত কেঁচা সামগ্ৰীৰ মূল্য 2% বৃদ্ধি হয় আৰু বিক্ৰী মূল্য 3% হ্রাস হয়।

70% সামৰ্থ্য-পৰ্যায়ত কেঁচা সামগ্ৰীৰ মূল্য 4% বৃদ্ধি হয় আৰু বিক্ৰী মূল্য 5% হ্রাস হয়।

50% সামৰ্থ্য-পৰ্যায়ত উৎপাদিত প্ৰতি গোট সামগ্ৰীৰ উৎপাদন খৰচ ₹ 180 আৰু বিক্ৰী মূল্য ₹ 200.

প্ৰতি গোট উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ উৎপাদন খৰচ ₹ 180 তলত দিয়া ধৰণৰ :

A company is currently working at 50% capacity and produces 10000 units. Estimate the profit of the company when it works at 60% and 70% capacity.

At 60% capacity, the raw material cost increases by 2% and selling price falls by 3%.

At 70% capacity, the raw material cost increases by 4% and selling price falls by 5%.

At 50% capacity, the product cost is ₹ 180 per unit and the selling price is ₹ 200 per unit.

(10)

The unit cost of ₹ 180 is made up as follows :

	₹
কেঁচা সামগ্ৰী Raw material	100
মজুৰী Wages	30
কাৰখানা ব্যয় (40% স্থিৰ) Factory overheads (40% fixed)	20
প্ৰশাসনীয় ব্যয় (50% স্থিৰ) Administrative overhead (50% fixed)	30
	<hr/>
	180

অথবা /Or

(b) মানক ব্যয় নিৰূপণ কি? আয়-ব্যয়ৰ জৰিয়তে কৰা নিয়ন্ত্ৰণৰ সৈতে ইয়াৰ পাৰ্থক্য কেনেদৰে নিৰ্ণয় কৰিবা? মানক ব্যয় নিৰূপণৰ সীমাবদ্ধতাবোৰ নিৰ্ণয় কৰা। $2+4+4=10$

What is standard costing? How would you distinguish it from budgetary control? Point out the limitations of standard costing.

(11)

Paper : COM(MKT/BNI/HRM)C5A

(Advanced Human Resource Management)

1. (a) তলত দিয়াবোৰ সঁচা নে মিছা লিখা : $1 \times 4 = 4$

Write True or False of the following :

(i) মানৱ সম্পদ পৰিচালনা এবিধ প্ৰত্যাশিত কাৰ্য।

Human resource management is a proactive function.

(ii) মানৱ সম্পদ পৰিকল্পনা এটা সংগঠনৰ ভৱিষ্যতৰ মানৱ সম্পদৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ লগত জড়িত নহয়।

Human resource planning is not concerned with future requirement of human resources in an organization.

(iii) কৰ্মচাৰী বাছনি হৈছে নিযুক্তিৰ বাবে যোগ্য বা দক্ষ প্ৰাৰ্থীক আকৰ্ষিত কৰা এক প্ৰক্ৰিয়া।

Employee selection is the process of attracting capable applicant for employment.

(iv) ক্ষতিপূৰণৰ বন্দৰস্ত এটা প্ৰতিষ্ঠানৰ কৰ্মচাৰীসকলে প্ৰতিষ্ঠানটোৰ সা-সম্পত্তি ধ্বংস কৰাৰ বাবে ভৰিব লগা মূল্যৰ লগত জড়িত।

Compensation package is concerned with the value of the goods or commodities destroyed by the employees of an organization.

(b) খালী ঠাইবোৰ পূৰ কৰা : $1 \times 2 = 2$

Fill in the blanks :

(i) মানৱ সম্পদ পৰিচালনা হৈছে এক _____ প্ৰক্ৰিয়া যি এটা প্ৰতিষ্ঠানৰ মানৱ উপাদানসমূহ উন্নয়ন আৰু পৰিচালিত কৰে।

Human resource management is that process of _____ which develops and manages the human elements of an enterprise.

(ii) বিজ্ঞাপন এটা নিয়োগৰ _____ উৎস।

Advertisement is one of the _____ sources of recruitment.

2. চমু টোকা লিখা (যি কোনো তিনিটা) : $4 \times 3 = 12$

Write short notes on (any three) :

(a) ' মানৱ সম্পদ পৰিচালনাৰ পাৰিপাৰ্শ্বিক কাৰকসমূহ

Environmental factors of human resource management

(b) নিযুক্তিৰ আভ্যন্তৰীণ উৎস

Internal sources of recruitment

(c) অভিষেক

Induction

(d) কৰ্ম বিশ্লেষণ

Job analysis

(e) কৰ্মস্থানত ভিন্নতা

Diversity at workplace

3. (a) এটা বৃহৎ উৎপাদনকাৰী ব্যৱসায় প্ৰতিষ্ঠান পৰিচালনাত মানৱ সম্পদ পৰিচালনা কাৰ্যৰ গুৰুত্ব আলোচনা কৰা। 11

Discuss the importance of human resource management function in the management of a large manufacturing enterprise.

অথবা / Or

(b) ভাৰতবৰ্ষত মানৱ সম্পদ পৰিচালনাৰ ক্ৰমবিকাশ আৰু উন্নয়নৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

Discuss the evolution and development of human resource management in India.

4. (a) মানৱ সম্পদ পৰিকল্পনাৰ প্ৰকৃতি আৰু তাৎপৰ্য আলোচনা কৰা। 11

Discuss the nature and significance of human resource planning.

অথবা /Or

- (b) এটা বৃহৎ ব্যৱসায় সংগঠনৰ মানৱ সম্পদ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত-কৰণৰ সময়ত তুমি বিবেচনা কৰিবলগীয়া বিষয়সমূহ আলোচনা কৰা।

Discuss the points you have to consider in preparing a human resource plan for large business organization.

5. (a) প্ৰশিক্ষণৰ বিভিন্ন পদ্ধতিসমূহ ব্যাখ্যা কৰা। 10
Explain the various methods of training.

অথবা /Or

- (b) “প্ৰশিক্ষণে নিযুক্তিকৰ্তা আৰু নিযুক্তিপ্ৰাপকলৈ উল্লেখযোগ্য লাভ আগবঢ়ায়।” আলোচনা কৰা।

“Training offers innumerable benefits to both employers and employees.” Discuss.

6. (a) ক্ষতিপূৰণ পৰিচালনা বুলিলে কি বুজা? ইয়াৰ উদ্দেশ্যসমূহ ব্যাখ্যা কৰা। 10

What do you understand by compensation management? Explain its objectives.

অথবা /Or

- (b) কৰ্মচাৰী অনুপ্ৰাণিতকৰণত বিত্তীয় আৰু অনাবিত্তীয় উদ্দীপকসমূহ আলোচনা কৰা।

Discuss the financial and non-financial incentives in motivating employees.
